

Доказная база

НАЙЛЕПШЫЯ ПА ПРАВЕ

Нашы студэнты вярнуліся з перамогай з прэстыжнага конкурсу

Ці ўяўляеце вы сабе, як праходзіць студэнцкі конкурс па міжнародным праве? Каманда з Міжнароднага ўніверсітэта «МІТСО», якая нядаўна вярнулася з Вашынгтона, дапамагла раскрыць гэтую таямніцу. Вярнулася яна, дарэчы, не з пустымі рукамі: пісьмовая работа нашых студэнтаў у адной з намінацый заняла пятае месца, а тры ўдзельнікі каманды ўвайшлі ў лік ста найлепшых аратараў.

Каманда складалася з пяці студэнтаў розных курсаў спецыяльнасці «Міжнароднае права»: магістрантаў Васіля Паўлава, Дзіяны Пранічнікавай, пяцікурсніц Ксеніі Вясельскай, Ганны Грышчанкі і чацвёртакурсніка Ільі Собаля. Мы сустракаемся ў адной з аўдыторый універсітэта, якая імітуе залу судовых пасяджэнняў: месцы для боку абвінавачвання і абароны, сталы суддзяў, трыбуна для ўдзельнікаў працэсу...

— Як прынялі рашэнне ўдзельнічаць у конкурсе імя Філіпа Джэсапа?

Васіль Паўлаў: — Раней студэнты «МІТСО» ўжо бралі ўдзел у конкурсе, але ўсе яны выпусціліся. У 2012 годзе я вырашыў сабраць новую зборную, прыйшоў са сваёй задумай у наш міжнародны адзел, дзе ініцыятыву падтрымалі. Ва ўніверсітэце правільна разумеюць важнасць удзелу ў такіх конкурсах, бо гэта працуе на імідж краіны. Калі раней у Вашынгтоне амерыканскія

студэнты былі, дзе знаходзіцца Беларусь, то цяпер нас ужо там добра ведаюць.

Самай вялікай праблемай заўсёды становіцца менавіта падбор каманды, бо адзін з крытэрыяў — дасканаласць ведання англійскай мовы, прычым прафесійнай лексікі. А з гэтым у многіх цяжкасці.

— Што ўяўляе сабой спаборніцтва прававеды?

Ілья Собаль: — Конкурс з'яўляецца імітацыяй публічнага судовага працэсу, нахшталь тых, што адбываюцца ў Міжнародным судзе ААН у Гаазе. Напачатку прапануецца выдуманая справа з поўным наборам фактаў. Сёлета гэта была справа, у якой разглядалася ўмоўная сітуацыя: рэгіён адной дзяржавы правёў несанкцыянаваны рэфэрэндум аб незалежнасці пры падтрымцы іншай краіны, якая пасля далучыла гэтую тэрыторыю да сябе. Разглядалася законнасць такога выпадку на цяперашнім этапе развіцця міжнароднага права.

Мы на працягу пяці месяцаў з ёй знаёміліся, пасля чаго прайшоў нацыянальны раўнд. Сёлета мы спаборнічалі за права прадстаўляць краіну са студэнтамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.С. Пушкіна. Падчас гэтага этапу кожная каманда па чарзе выступае як на баку істаца, так і адказчыка.

Васіль Паўлаў: — На міжнародным раўндзе ў Вашынгтоне ўсё складаней. Працэдура вызначэння сапернікаў і роляў закрытая.

ДАВЕДКА

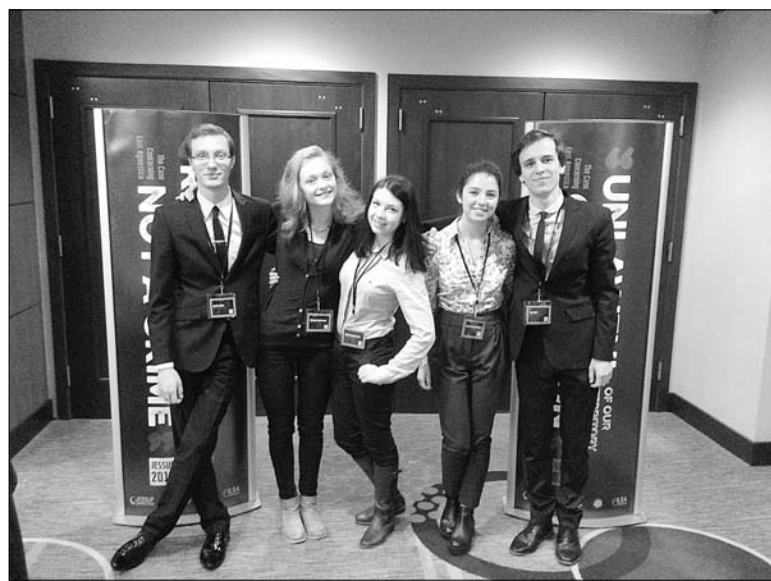
Конкурс імя Філіпа Джэсапа (Philip Jessup International Law Moot Court Competition) — найстарэйшы і самы прэстыжны англамоўны конкурс па міжнародным публічным праве, які праходзіць у выглядзе судовых дэбатаў перад Міжнародным судом ААН. У інтэрнацыянальным фармаце праводзіцца з 1968 года. Неафіцыйна лічыцца «чэмпіянатам свету» па міжнародным праве. Каманда Міжнароднага ўніверсітэта «МІТСО» сёлета чацвёрты раз стала пераможцай нацыянальнага раўнда і чацвёрты год запар прадстаўляла Беларусь у міжнародным этапе. Сёлета дасягненне каманды — найлепшае ў гісторыі конкурсу для нашай краіны.

Ксенія Вясельская: — Усяго трэба паўдзельнічаць у чатырох гульнях адборачнага раўнда з камандамі з усёго свету. Мы спаборнічалі з амерыканцамі з Гаваяў, бельгійцамі, кенійцамі і панамцамі.

Пасля папярэдніх гульняў арганізуюць вечарыну, падчас якой усе знаёмяцца, адпачываюць і — нарэшце — чуюць імёны найлепшых, на думку журы, 32-х камандаў. Тую атмасферу перадаць вельмі цяжка, бо ў гэты момант вырашаецца вынік усёй паўгадавой працы.

— Як скончылася вечарына для вас?

Васіль Паўлаў: — На жаль, мы не прайшлі ў лік найлепшых па вы-

ніках вуснага выступлення. Але асобна ацэньваюць пісьмовыя работы — мемарандумы, у якіх абвешчаюцца патрабаванні камандаў да суда, і нам прысудзілі пятае месца сярод усіх камандаў у адной з намінацый — Alona E. Evans Award. Гэта вельмі высокая ацэнка, бо ў міжнародным этапе ўдзельнічалі 116 камандаў з больш як 80 краін, а калі браць ва ўлік рэгіянальныя адборы, то і ўсё 600. У сваёй намінацыі мы апырэдзілі такія ВНУ, як, напрыклад, Оксфардскі і Нью-Ёркскі ўніверсітэты, Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт міжнародных адносін. Дарэчы, летась наш мемарандум таксама заняў пятае месца — у прэстыжнай намінацыі The Hardy C. Dillard Award.

Акрамя таго, праводзіцца індывідуальная ацэнка аратарскага майстэрства сярод тых удзельнікаў, што выступілі два ці больш разоў. Я, Ілья і Дзіяна падыходзілі па гэтым крытэрыі, і ўсе мы трапілі ў лік 100 найлепшых аратараў конкурсу. Гэта таксама сведчыць,

наколькі высока ацанілі нашы выступленні.

— Якія ўвогуле ўражання засталіся ад паездкі ў ЗША?

Ксенія Вясельская: — Мяне больш за ўсё ўразіў Вашынгтон, бо я яго ўяўляла зусім іншым. У першы вечар пасля прылёту быў моцны дождж, але мы вырашылі, што калі ўжо прыехалі, то трэба ісці гуляць. Таму знаёмства з амерыканскай сталіцай адбылося пад дажджом. Цікава, што ўжо праз некалькі гадзін мы вельмі добра арыентаваліся ў горадзе — так удала ён спланаваны.

Васіль Паўлаў: — За два тыдні мы паспелі так многа ўсяго пабачыць, што нават цяжка нешта вылучыць. Мне запомнілася сустрэча са спадаром Паўлам Шыдлоўскім, часовым павераным у справах Беларусі ў ЗША. Давялося пабачыць у Пастаянным прадстаўніцтве Беларусі пры ААН у Нью-Ёрку. Падагульняючы, можна сказаць, што мы вельмі карысна правялі гэты час.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ,
lyskavets@zviazda.by.

Навука як бізнес

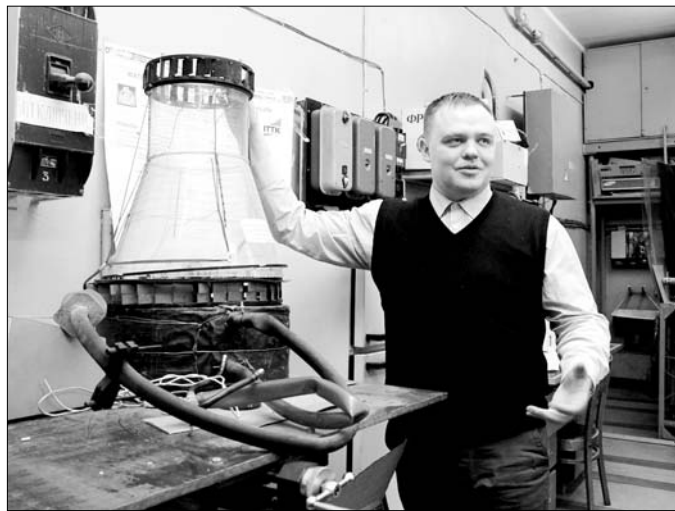
ДАСЛЕДАВАННІ — НА КАМЕРЦЫЙНЫЯ «РЭЙКІ»

У мерапрыемствах летняй школы Адкрытага ўніверсітэта «Сколкава» для маладых навукоўцаў, якая будзе працаваць з 28 чэрвеня па 3 ліпеня ў Маскве, возьмуць удзел дзесяць прадстаўнікоў ад Беларусі. Сярод іх аспіранты, выкладчыкі і навуковыя супрацоўнікі па медыцынскай і аграрнай тэматыцы, у сферу якіх уваходзіць інавацыйны маркетинг, камерцыяналізацыя навуковых даследаванняў і інавацыйныя тэхналогіі бізнесу.

Сёлета летняя школа Адкрытага ўніверсітэта «Сколкава» — «Навука як бізнес» — аб'яднае таленавітых маладых даследчыкаў з Расіі і іншых краін СНД, зацікаўленых у сеткавым узаемадзеянні, стварэнні міждyscyплінарных камандаў і праектаў, папулярнага навуковай і інавацыйнай дзейнасці. Гэты праект з'яўляецца важным этапам у стварэнні і развіцці кіруючага кадравага рэзерву акадэмічнай і прыкладнай навуцы краін СНД.

Удзельнікі пазнаёмяцца з ключавымі гульцамі навуковай і інавацыйнай эканомікі (дзяржаўныя структуры, фонды, глабальныя карпаратыўныя ўніверсітэты), засвоюць інструменты і мадэлі камерцыяналізацыі вынікаў навуковых даследаванняў, абмяркуюць найбольш перспектывныя і запатрабаваныя тэмы для нацыянальнай даследчыцкай і інавацыйнай сістэмы Расіі і СНД. Дзевяць каманд, сфарміраваных па геаграфічнай прыкмеце, будуць працаваць над праектам рэгіянальнай адукацыйнай праграмы па камерцыяналізацыі навуковых даследаванняў і стварэнні інавацый. Тая праграма, якая будзе найлепшай па выніках працы школы, атрымае падтрымку і будзе рэалізавана разам з інавацыйным цэнтрам «Сколкава» ў адпаведным рэгіёне.

Сяргей СТАРЫНАЎ.

Фота Сяргея НІКАНОВІЧА

Знаёмцеся — Антон БРЫНЬ, супрацоўнік лабараторыі тэорыі пераносу аддзялення матэматычнага мадэлявання Інстытута цепла- і масаабмену імя А.В. Лыкава. 34-гадовы вучоны, сем'янін і старшыня Савета маладых вучоных свайго інстытута расказаў пра галоўныя асаблівасці працы ў сферы фізіка-тэхнічных навук.

— Цікава, Антон, чым вас «зачапілі» прародазнаўчыя навукі?

— Наколькі я ведаю, звычайна людзі мэтанакіравана прыходзяць у школы з паглыбленым вывучэннем пэўных дысцыплін, якія іх цікавяць. Я ж пайшоў вучыцца ў Ліцэй №1, на фізіка-матэматычны напрамак, толькі ў старшых класах. І ўжо там зразумеў, што прародазнаўчыя навукі — гэта маё. Пасля школы паступіў на фізічны факультэт БДУ — мне гэта здавалася лагічным.

«Хутка будучы размяркоўвацца арэндныя кватэры ў жылым комплексе «Магістр», ёсць там жыллё і для нашых супрацоўнікаў».

— А як трапілі ў сур'ёзную навуку?

— На фізфаку трэба было займацца навуковай дзейнасцю, распрацоўваць нейкую тэму. У спісе прапанаваных тэм была адна, якая датычылася градзірняў (прылад для астужэння вады на электрастанцыях. — Аўт.), а мой знаёмы якраз працаваў на адной з мінскіх ТЭЦ. Я падумаў: калі даецца шанец пабачыць уста-

Свой выбар

ТЭОРЫЯ ПЕРАНОСУ

Ад нанаматэрыялаў да аэракасмічных тэхналогій

ноўку не толькі на паперы, але і, што называецца, «у дзеянні», чаму б не заняцца тэмай? Курыраваць маю працу ўзяўся доктар фізіка-матэматычных навук Сяргей Паўлавіч Фісенка, адзін са спецыялістаў па цеплафізіцы, які якраз працуе ў Інстытуце цепла- і масаабмену. У 2003 годзе я прыйшоў да яго

яшчэ ў якасці студэнта, а ўжо ў 2006-м — абараніў кандыдацкую дысертацыю. З таго часу і працую тут на пастаяннай аснове.

— «Лабараторыя тэорыі пераносу»... Гэта нешта з раздзелу фантастыкі?

— Наша падраздзяленне — цалкам рэальнае, адно з самых вялікіх у Акадэміі навук: 8 аддзяленняў, у кожным з іх па некалькі лабараторый. Спектр працы самы шырокі, усё ўзгадаць цяжка: ад нанаматэрыялаў да плазменных аэракасмічных тэхналогій. У нашай лабараторыі таксама шырокі профіль. У асноўным мы займаемся разлікамі ў фізічных сістэмах, калі пад уплывам якой-небудзь з'явы адбываецца перанос масы, імпульсу, энергіі, электрычнага зараду і іншых велічынь.

— Над чым працуеце асабіста вы?

— Зараз вяду працу па двух асноўных кірунках. Першы датычыцца росту наначасціц вугляроду. Што гэта значыць? Уявім сабе, што існуе нейкая плынь, у якой рухаюцца наначасціцы. Чалавечаму воку яны нябачныя, а таму застаць іх цяжка. Мая задача — зрабіць іх бачнымі. Для гэтага мы пакрываем часціцы своеасаблівым «футрам», каб іх можна было ідэнтыфікаваць і атрымаць, пасля чаго «футра» здымаецца. За гэтую распрацоўку я быў узнагароджаны прэзідэнцкай стыпендыяй. Другі кірунак — мадэляванне аптычных сістэм у космасе. Эксплуатацыя беларускага касмічнага апарата займаецца ў тым ліку і Акадэмія навук. На апаратах ўсталявана оптыка, якая ў касмічнай прасторы паводзіць сябе не зусім так, як на Зямлі. Вось мы і дапамагаем найбольш рацыянальна выкарыстоўваць гэтую тэхніку, распрацоўваючы свае падыходы.

З самім спадарожнікам, вядома, не працуем, толькі мадэлюем пэўныя сітуацыі.

— У чым заключаецца ваша роля ў Савеце маладых навукоўцаў?

— Галоўная задача, якую ён вырашае, — камунікацыя. Раней здараліся выпадкі, калі да многіх маладых супрацоўнікаў Акадэміі навук пэўная інфармацыя папросту не даходзіла. Гэта магла быць інфармацыя пра навуковыя распрацоўкі, гранты, карпаратыўныя мерапрыемствы.

— Ці шмат моладзі ідзе ў навуку сёння, маркуючы па вашым інстытуце?

— У нас шмат маладых супрацоўнікаў у штаце, але ёсць пэўная праблема. Звычайна людзі, якія трапляюць у навуку такім жа чынам, як і я (праз навуковую дзейнасць яшчэ ва ўніверсітэцкім узросце), прыходзячы на працу ў Акадэмію, адчуваюць расчараванне. Гэта ў першую чаргу звязана з адсутнасцю ўласнага жылля і невысокімі заробкамі. Калі ў мяне сітуацыя з кватэрай была прымальнай, то для прыездаў моладзі ўсё не так проста. Многія сыходзяць адразу пасля адпрацоўкі размеркавання, не затрымаваюцца ў навуцы. Гэта, я лічу, галоўная праблема сёння.

— Хіба нічога не робіцца для яе вырашэння?

— Пэўныя захады ёсць. Акадэмія навук шукае варыянты, воль і з жонкай і сынам, здаецца, дачакаўся сваёй чаргі. Хутка будучы размяркоўвацца арэндныя кватэры ў жылым комплексе «Магістр», ёсць там жыллё і для нашых супрацоўнікаў.

— Як сям'я стаіць да вашай працы?

— Жонка з разуменнем, бо яна таксама звязаная з навуковай сферай. А сыну пакуль усяго чатыры гады, не думаю, што яго хвалююць такія пытанні.

— Калі б ён выбраў для сябе шлях у навуку, пагадзіліся б?

— Гэта ў першую чаргу справа самога сына, вядома, чым займацца і дзе працаваць. Адгаворваць бы не стаў, адзінае — параў бы, за які канкрэтна напрамак узяцца. Бо сам, што называецца, ужо «ў тэме» і магу падказаць, якое адгалінаванне ў навуцы самае перспектывнае.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ, lyskavets@zviazda.by.